EXPEDITIE LERARENAGENDA	Sector	**Po** **Vo** **Mbo**
	Perspectieven	Leraar
	Themaroute	Overkoepelend
	Type	Teachter Tapp NL: resultaten inzien
	Datum	16 september 2020

Vernieuwingen in het onderwijs

Voor het onderzoek van het Expeditieteam willen we graag weten hoe leraren en scholen beslissingen maken rond onderwijsvernieuwingen: hoe wordt een vernieuwing meestal geïnitieerd in scholen, wat zijn de doelstellingen van een vernieuwing en hoe wordt dat proces van veranderen eigenlijk beleefd door leraren? Hiermee verwachten we inzicht te krijgen in hoe leraren en scholen omgaan met vraagstukken rondom op de toekomst van het onderwijs en het leraarschap.

De vragen die we hierover in deze beginfase van het onderzoek stelden zijn nog redelijk algemeen en beschrijvend van aard. Bij het interpreteren van de resultaten moet rekening worden gehouden met het beperkt aantal deelnemers. We zullen daarom deze vragen in het najaar van 2020 herhalen.

Figuur 1

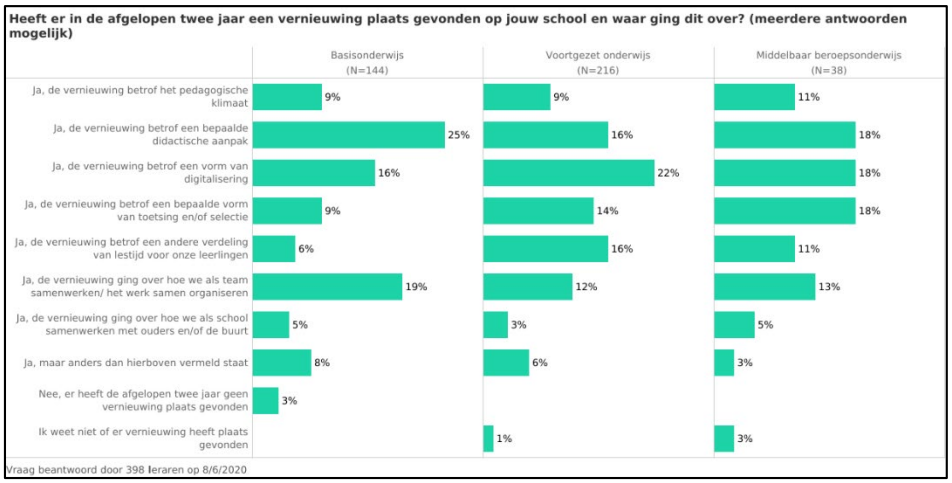

Figuur 2

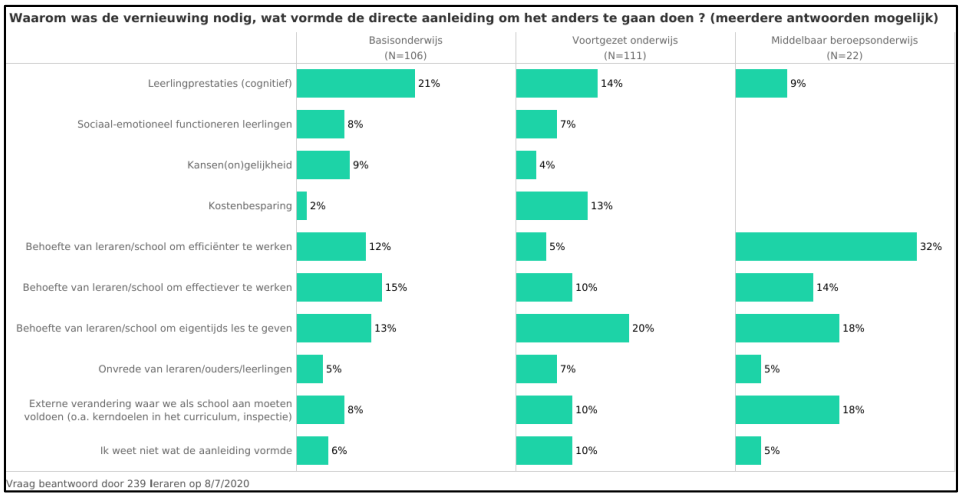

De resultaten in figuren 1 en 2 laten zien dat leraren met meerdere vernieuwingen tegelijk te maken kunnen hebben. Leraren uit het basisonderwijs geven aan te maken gehad te hebben met vernieuwingen omtrent didactiek, verbetering van effectiviteit en leerlingresultaten. In het voorgezet onderwijs richten vernieuwingen zich ook op prestaties van leerlingen maar met meer aandacht voor eigentijds lesgeven door middel van digitalisering, toetsing en lestijd. In het middelbaar onderwijs zijn efficiënt werken en externe veranderingen drijfveren voor vernieuwing. Er is slechts een handjevol leraren dat aangeeft dat er geen vernieuwing heeft plaatsgevonden op de school waar hij/zij werkt. Dat geeft dus (indirect) aan dat veel scholen bezig zijn met vernieuwen en verbeteren van hun onderwijs. Dat wordt in de Staat van het Onderwijs 2019 ook vastgesteld; we zijn een vernieuwingsgezind onderwijsland.

Figuur 3

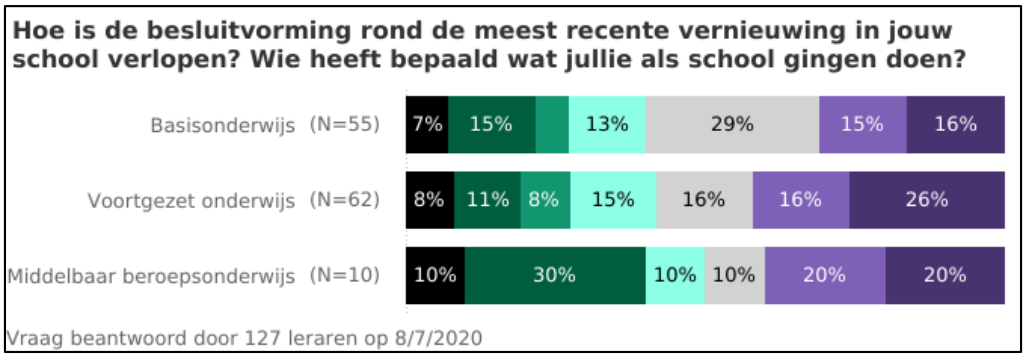

- Het schoolbestuur/schoolleiding heeft de beslissing genomen om deze vernieuwing in onze school door te voeren, er was geen sprake van gezamenlijke besluitvorming
- Het schoolbestuur/schoolleiding heeft enkele leraren geraadpleegd en heeft vervolgens de beslissing genomen om deze vernieuwing in onze school door te voeren
- Er was sprake van gezamenlijke besluitvorming. Het schoolbestuur/schoolleiding heeft meerdere overleggen met medewerkers georganiseerd waarin gezamenlijk bepaald is waar de vernieuwing
- Het schoolbestuur/schoolleiding heeft een werkgroep/commissie aangesteld die de inhoud van de vernieuwing heeft bepaald. Er lag een duidelijke opdracht voor deze werkgroep/commissie
- Het schoolbestuur/schoolleiding heeft een werkgroep/commissie aangesteld die de inhoud van de vernieuwing heeft bepaald. De werkgroep/commissie kreeg alle ruimte
- Een leraar/groep leraren heeft het initiatief genomen voor deze vernieuwing en de rest van de school hiervan overtuigd
- Anders

De besluitvorming rond het invoeren van vernieuwingen lijkt per sector te verschillen (figuur 3). In het basisonderwijs bestaat samenspraak met (enkele) leraren waarna de schoolleiding een besluit neemt. In het voortgezet onderwijs lijkt er minder sprake te zijn van gezamenlijke

besluitvorming, terwijl in het middelbaar beroepsonderwijs het initiatief vaker van onderaf lijkt te komen.

Het verschil tussen po en vo zou je kunnen bezien vanuit schaalgrootte; een po team is doorgaans kleiner dan een vo team en het curriculum/onderwijs wordt veel meer gezamenlijk afgestemd, terwijl het vo door de grotere organisatie vaker vraagt om centrale aansturing. Dit staat echter haaks op het beeld van mbo waarin initiatieven meer bottom-up lijken te komen. Interessant om dit nader te onderzoeken en daarbij te kijken of dit samenhangt met het type vernieuwing.

Figuur 4

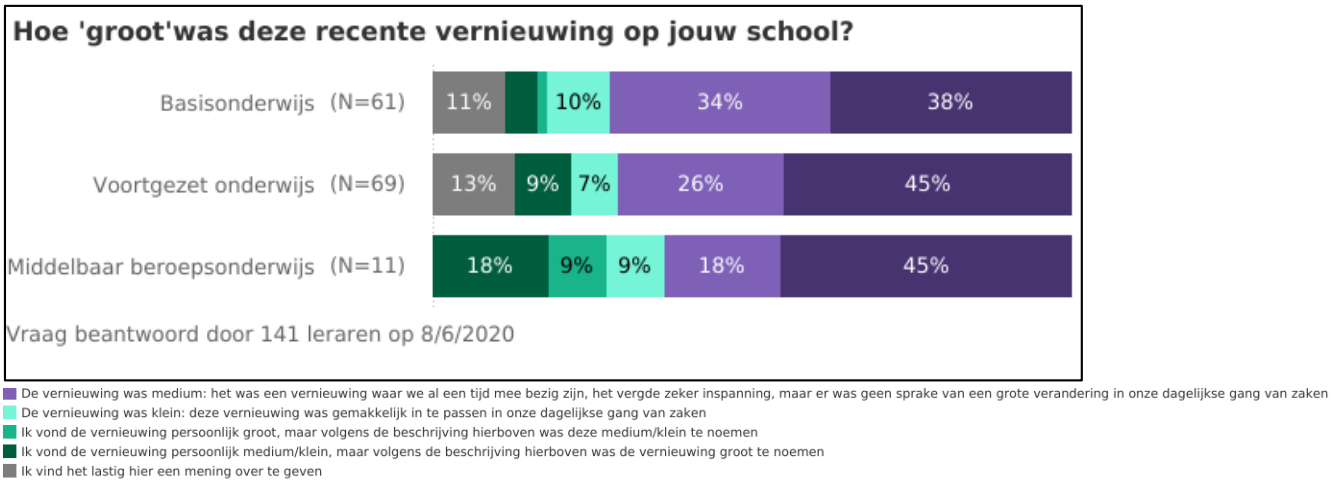

In alle sectoren ervaart minstens een derde van de deelnemers een grote inspanning bij het invoeren van een vernieuwing, in het vo en mbo wordt dit vaker als omslag in dagelijkse gang van zaken ervaren (Figuur 4).

Figuur 5

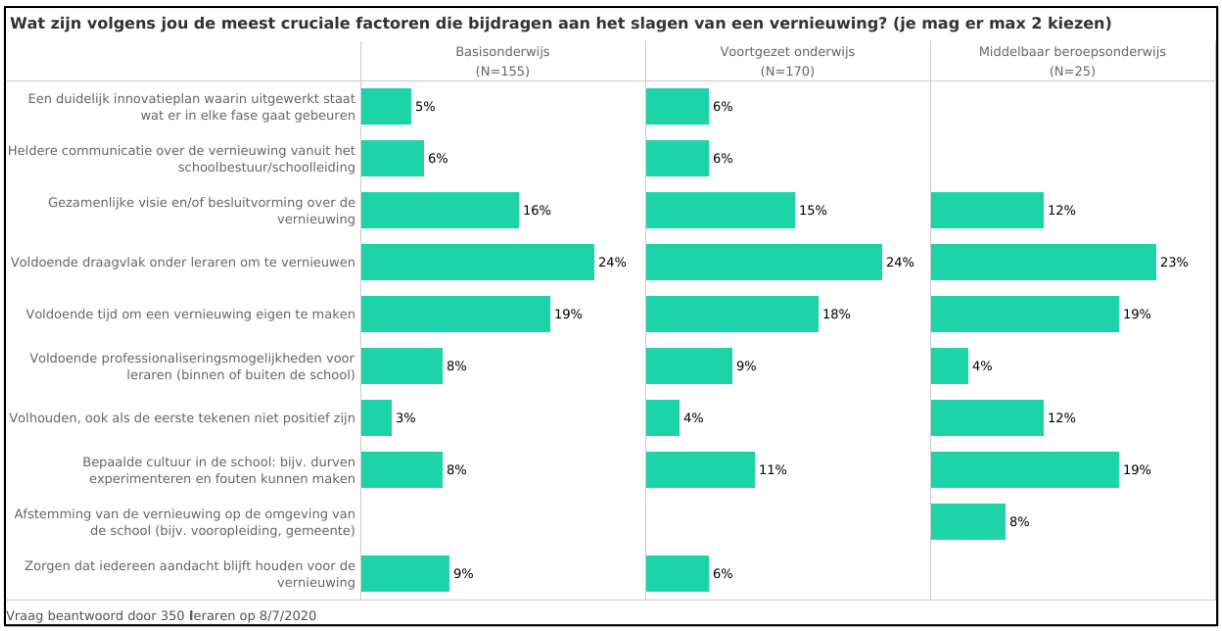

Gebruikers geven aan dat voldoende draagvlak en tijd cruciale factoren zijn die bijdragen aan het wel of niet slagen van een vernieuwing (figuur 5). Kortom; het kost leraren en de organisatie moeite om de vernieuwing eigen te maken en daar moet ook tijd en ruimte voor zijn. Iets wat keer op keer wordt bevestigd in onderzoek naar onderwijsvernieuwing. Overigens gaven gebruikers aan dat de optie ‘een gedegen probleemanalyse’ ontbrak, en dat ze dat eigenlijk het belangrijkste vonden.

Ook het hebben van een gezamenlijke visie wordt als belangrijk ervaren. Leraren uit het mbo geven vaker dan leraren uit het po of vo aan dat een cultuur van durven vernieuwen en fouten maken van belang is om te kunnen vernieuwen.

Figuur 6

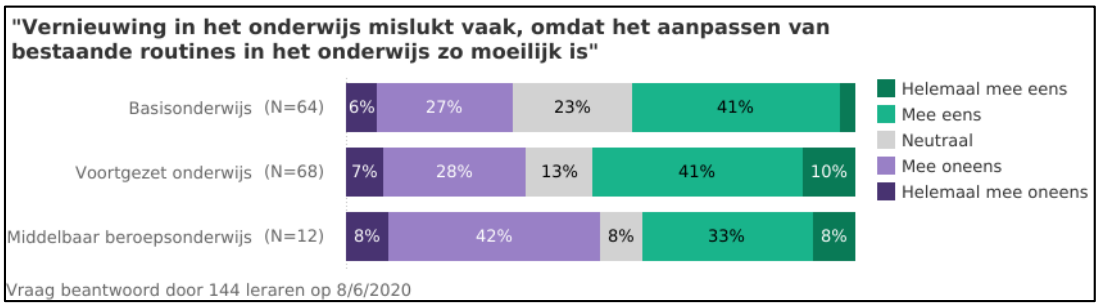

Figuur 7

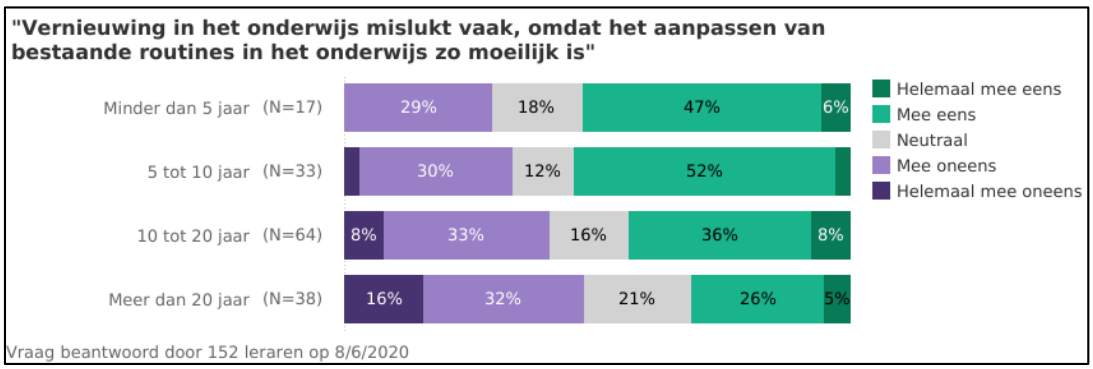

Binnen de sectoren bestaat verdeeldheid over de stelling dat vernieuwingen vaak mislukken omdat het aanpassen van bestaande routines moeilijk is (figuur 6). Ervaring kan hier een rol in spelen, minder ervaren docenten zijn het vaker eens met de stelling, meer ervaren docenten vaker mee oneens (figuur 7). Jonge docenten nog bezig zijn met het opbouwen van routines in hun lesgeven en kunnen het daardoor zelf lastig vinden om op andere wijze les te geven. Of zijn zij juist de jonge leraren die het meest vernieuwingsgezind zijn en die bij hun collega's merken dat ze moeite hebben met het aanpassen van bestaande routines?
Betreft de meer ervaren leraren, zij hebben al flink wat onderwijsvernieuwingen voorbij zien komen en daarmee flexibiliteit ontwikkeld om met nieuwe vernieuwingen om te gaan. Wellicht zien zij het 'probleem' niet zo om hun eigen routines aan te passen?